

10—16 januari

Debatter m. m.

Onsdagen den 10 januari		Sid.
Hälsningstal av ålderspresidenten		3
Anförande av ålderspresidenten och talmannen efter talmansvalen		5
Meddelande ang. sammanträdestider		5

Torsdagen den 11 januari

Minnesord över herr Bergstrand	7
Anförande av talmannen å rikssalen	7

Fredagen den 12 januari

Interpellationer:

av herr Ahlmark (fp) ang. Sveriges samarbete med Portugal inom EFTA, m. m.	10
av fröken Mattson (s) ang. medborgarskapsrätten för barn i vissa fall	11
av herr Larsson, Thorsten, (cp) om inrättande av gymnasiefilialer, m. m.	12

Meddelande ang. enkla frågor:

av herr Eriksson, Karl-Erik, (fp) om avbrytande av försöksverksamheten med friare försäljning av starköl	14
av herr Nilsson, Ferdinand, (cp) om eftergivande av avgift för vissa telefonabonnenter	14
av herr Lidgard (h) ang. hörande av kommunerna i vissa skolfrågor	14

Tisdagen den 16 januari

Sid.

Interpellationer:

av herr Nilsson, Ferdinand, (cp) ang. åtgärder till förhindrande av gatukravaller och till bekämpande av brottsligheten, m. m.	23
av herr Brundin (h) ang. insyn i företag som beviljats industrigarantilån eller lokaliseringstöd	25
av herr Brundin (h) om allmän arbetslöshetsförsäkring, m. m.	25
Meddelande ang. enkel fråga av herr Olsson, Johan, (cp) om åtgärder mot arbetslöshet i västra Hälsingland	27

Samtliga avgjorda ärenden**Onsdagen den 10 januari**

Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning ..	3
Upprop	4
Val av talman och vice talmän	5
Val av sekreterare	5

Fredagen den 12 januari

Val av talmanskonferens	9
Val av kanslideputerade	9
Val av kanslitillsättare	9

Tisdagen den 16 januari

Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning ..	15
Val av ledamöter i de ständiga utskotten	15
Val av statsrevisorer jämte suppleanter	17
Val av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation ..	17
Val av medlemmar i Nordiska rådet	18
Val av ledamöter i riksdagens lönelegation	18
Val av suppleanter i de ständiga utskotten	18
Val av suppleanter i Nordiska rådet	20
Val av suppleanter i riksdagens lönelegation	21

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit här i huvudstaden Onsdagen den 10 januari 1968, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Onsdagen den 10 januari,

kl. 11.00.

Herr NÄSSTRÖM framträdde till talmansbordet och yttrade:

Ärade kammarledamöter! Enligt gällande riksdagsordning ankommer det på mig att öppna detta plenum. Jag ber att få hälsa Er alla välkomna och jag vänder mig alldeles särskilt till de nya ledamöterna. Jag hoppas att Ni kommer att trivas tillsammans med oss!

1968 kommer alldeles säkert att bli ett mycket betydelsefullt år i riksdagens historia. Förutom många andra viktiga frågor kommer vi att få behandla frågan om enkammarriksdag och reducerat antal ledamöter. Årets riksdagsmannaval har alla utsikter att bli en kraftmätning som kanske aldrig tidigare. Hur än valutgången kommer att bli bör vi kunna räkna med att 1969 års riksdag kommer att arbeta med landets och invånarnas väl för ögonen.

Den skärpta konkurrensen från andra länder på grund av devalveringar m. m. kommer säkert att ställa oss inför nya problemställningar som kräver sin lösning. Stor arbetslöshet bland såväl arbetare som tjänstemän samt hot om nya uppsägningar gör att vi alla måste hjälpa våra arbetsmarknadsmyndigheter att synnerligen aktivt bistå dem som drabbas av arbetslösheten. Vi hoppas på att lokaliseringsmedlen och den nya investeringsbanken skall kunna göra stora insatser.

Det ohyggliga kriget i Vietnam fortsätter trots världsoinionens protester. Enligt uppgift har 100 000 civilpersoner dödats eller sårats under 1967. En ära

för vårt land är att Förenta Nationerna utsett vår ambassadör Gunnar Jarring till medlare i den till synes olösliga konflikten mellan Israel och arabländerna. Detta visar ett förtroende inte bara för herr Jarring utan även för det neutrala Sverige. Vi är också tacksamma över det energiska fredsarbete som statsrådet Alva Myrdal presterat såväl i Genève som i Förenta Nationerna.

Vi kommer säkert att få ett arbetsfyllt riksdagsår, men vi hoppas kunna göra ett effektivt arbete till fromma för landets invånare.

Med detta förklarar jag dagens plenum öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat stornotarien fru Solveig Gemert att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet inkomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1968.

Till justitiedepartementet har inkommit fullmakter för 17 personer som vid val för vissa valkretsar i oktober 1967 utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade fr. o. m. den 1 januari 1968,

och fullmakter för 4 personer som vid nya röstsammanräkningar utsetts till ledamöter av första kammaren i stället för avgångna ledamöter av kammaren.

Granskning av fullmakterna företas inför departementschefen enligt § 32 riksdagsordningen.

Av fullmäktige i riksbanken är herrar Åsbrink, Wärnberg och Holmberg närvarande vid granskningen och av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Strand, Johansson och Östman.

Någon anmärkning framställs ej mot fullmakterna.

Protokoll över granskningen och förteckning över de granskade fullmakterna skall tillsammans med fullmakterna överlämnas till första kammaren.

Enligt uppdrag:

Margit Hirén

Den åberopade förteckningen lydde sålunda:

Förteckning

över ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter som granskats inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1968.

Södermanlands län och Västmanlands län

- 1 Disponenten Erik Svensson i Västerås

*Kalmar läns norra och södra lands-
tingsområden samt Gotlands län*

- 2 Riksdagsmannen Nils Larsson i Hammarby, Högsby
- 3 Riksdagsmannen Georg Pettersson i Visby
- 4 Riksdagsmannen Lars Schött i Kalmar
- 5 Riksdagsmannen Bertil Petersson i Nybro
- 6 Riksdagsmannen Ivan Svanström i Trostad, Gamleby
- 7 Byrådirektören Sven-Otto Österdahl i Visby

Blekinge län och Kristianstads län

- 8 Fru Anna-Lisa Nilsson i Hammar, Hammarslund

- 9 Köpmannen Berthold Svensson i Karlskrona
- 10 Lantbrukaren Ernst Wilhelm Olsson i Listerby

Skaraborgs län

- 11 Riksdagsmannen Birger Andersson i Tidaholm
- 12 Riksdagsmannen Harald Pettersson i Kvänum
- 13 Riksdagsmannen G. Ivar Virgin i Mariedal, Lundsbrunn
- 14 Förvaltaren Lennart Blom i Säteneäs
- 15 Riksdagsmannen Paul Jansson i Moholm

Kopparbergs län

- 16 Personalintendenten Yngve Nyquist i Grangärde
- 17 Riksdagsmannen Eric Carlsson i Vikmanshyttan
- 18 Ombudsmannen Gösta Bergstrand i Avesta
- 19 Optikermästaren Stig Stefanson i Ludvika
- 20 Arbetsledaren Ove Karlsson i Malungsfors
- 21 Ingenjören Nils Nilsson i Moranoret

Här skulle antecknas, att herr Svensson, Erik, (s) och fru Nilsson (cp) utsetts att inträda såsom ledamöter av kammaren i stället för respektive herr Söderberg (s) och herr Elofsson (cp), vilka av sagt sig sina riksdagsmannabefattningar. Vidare antecknades, att herr Olsson, Ernst, (cp) blivit utsedd att inträda såsom ledamot av kammaren i stället för herr Svensson, Berthold, (fp), vilken avgått från det ledamotskap av kammaren, vartill han utsetts efter herr Hansson, Nils, (fp), som av sagt sig sin riksdagsmannabefattning.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Persson, Yngve*,
herr *Geijer, Arne*.

Herr Persson, Yngve, hade låtit anmäla, att han av familjeskäl vore hindrad att infinna sig vid kammarens sammanträde denna dag.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Undertecknad hemställer härmed om ledighet från riksdagsarbetet till och med den 13 januari 1968 för att deltaga som Landsorganisationens representant i ett internationellt fackligt möte i Washington, USA.

Stockholm den 8 januari 1968

Arne Geijer

Den begärda ledigheten beviljades.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Boheman (fp) med 143 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Strand (s) med 144 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Johansson, Ivar, (cp) med 134 röster.

Herr NÄSSTRÖM, som nu lämnade talmansplatsen, anförde därvid till herr talmannen:

Herr talman! Jag ber att på kammarens vägnar få lyckönska till valet. Vi är glada över att klubban kommer att ligga i samma säkra händer som under de senaste åren. Vi gratulerar!

Herr TALMANNEN intog talmansplatsen och yttrade:

Ärade kammarledamöter! Å mina egna samt å förste och andre vice talmannens vägnar ber jag att få framföra ett djupt känt tack för det förnyade förtroende som visats oss av kammarens ledamöter och som vi skall, liksom tillförne, försöka att göra oss förtjänta av med det goda samarbete

som alltid ägt rum med kammarens ledamöter. Jag ber också, å mina egna och deras vägnar, att få hälsa de nya ledamöterna av kammaren hjärtligt välkomna. Jag är övertygad om att deras insatser i kammarens arbete kommer att bli av värde.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs; och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

hovrättsrådet K.-G. Lindelöw med 128 röster.

Hovrättsrådet Lindelöw fick nu företräde, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem

Solveig Gemert

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att torsdagen den 11 innevarande månad kl. 11.00 infinna sig uti slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Härefter anförde herr TALMANNEN: Jag vill fästa uppmärksamheten på att till kammarens ledamöter utdelats bland annat en preliminär plan för

kammarens plena under vårsessionen, en PM angående plena m. m., en annan PM angående avfattandet av hemställan i motioner och ytterligare andra handlingar. Beträffande de olika detaljerna hänvisar jag till handlingarna. Såsom framgår av dem är det min avsikt att under vårsessionen som regel sluta kvällsplena senast kl. 22.00 och att när arbetsplena hålles på fredagar, vilket blir aktuellt från och med slutet av mars, om möjligt avsluta dessa utan kvällsplenium senast kl. 17.30. Vad jag nu sagt gäller dock icke remissdebatten på torsdag och fredag — samt eventuellt lördag — nästa vecka.

Under maj månad kommer arbetsplena att hållas även torsdagar. Sessionen beräknas pågå maj månad ut.

Jag vill uttala en förhoppning om att arbetet i utskotten skall komma i gång

så fort som möjligt vid sessionens början.

Till dem som kommer att delta i kammarens debatter under vårsessionen vill jag gärna vädja att om möjligt i förväg anmäla sig till talarlistan. Detta underlättar nämligen att beräkna tidpunkten för plenas slut.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.59.

In fidem

K.-G Lindelöw

/Solveig Gemert

Torsdagen den 11 januari

Kammaren sammanträdde kl. 10.30

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag har den smärtsamma plikten att tillkännagiva, att ledamoten av kammaren Gösta Bergstrand i natt avlidit på serafimerlasarettet, dit han i går kväll införts efter att här i riksdagshuset ha drabbats av en hjärnblödning under sin första dag som riksdagsman.

Det är med djupt medkännande med hans anhöriga som vi konstaterar, att hans riksdagsmannaskap, just påbörjat, blev så kort.

Före sitt inträde i riksdagsarbetet har Bergstrand varit engagerad främst i det fackliga arbetet. Jag är övertygad om att många fäst förhoppningar vid hans inträde i riksdagsarbetet.

Vi lysa frid över hans minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Herr talmannen anförde, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde fredagen den 12 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter i talmanskonferensen,

dels av två kanslideputerade,

dels ock av sex ledamöter att delta i tillsättandet av vissa tjänstemän hos kammaren.

Detta förslag antogs.

Vidare yttrade herr talmannen, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde, som komme att hållas tisdagen den 16 i denna månad, företaga val *dels* av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, *dels* av revisorer och revisorssuppleanter för

granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, *dels* av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation, *dels* av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet, *dels ock* av två ledamöter i riksdagens lönedlegation.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33 att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av kyrkoherden i Borås, Gustav Adolfs och Brämhults församlingars pastorat, Egon Åhman. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr TALMANNEN framträdde därpå och anförde:

Eders Majestät!

Den allmänna utrikespolitiska situationen präglas av fortsatt oro. Förhandlingar om ett slut på det olyckliga vietnamkriget har allt fortfarande icke kommit till stånd. Kriget i Mellanöstern har medfört en väsentligt förändrad maktbalans i Medelhavet och någon lösning av motsättningarna är ännu inte skönjbar även om vissa förhoppningar kanske kan knytas till Förenta Nationernas medlingsverksamhet. De av Förenta Nationerna påbjudna sanktionerna mot Rhodesia har hittills icke medfört några påtagliga resultat.

Kapprustningen mellan kärnvapenmakterna har icke avstannat. Nedrustningsförhandlingarna i Genève kan ännu icke uppvisa något påtagligt resultat även om förhoppningen att uppnå ett icke-spridningsavtal kvarstår.

De tecken till avspänning i Europa som kan konstateras måste givetvis inregistreras med tillfredsställelse, men lösningen av de väsentliga problemen har skjutits på framtiden.

Ett relativt starkt försvar synes alljämt vara en förutsättning för ett hävdande av den svenska alliansfria politiken.

Den ekonomiska splittringen i Väst-europa består. Alla strävanden att minska denna splittring på vägen mot en av de flesta eftersträvd integration synes lovvärda.

Med tillfredsställelse hälsas Sveriges stöd för ansträngningarna att förbättra utvecklingsländernas ekonomiska villkor liksom utlovad plan för ökat svenskt utvecklingsbistånd.

Oron på valutamarknaden och det därav föranledda höga ränteläget inger vissa farhågor.

Ingen torde kunna förneka att inom vida kretsar av vårt land en påtaglig oro gör sig gällande med hänsyn till den ekonomiska utvecklingen. Visserligen ter sig de svenska arbetslöshets-siffrorna ännu begränsade vid en internationell jämförelse, men den fulla sysselsättningen som varit målet för svensk politik ter sig för framtiden ingalunda säkrad. Särskilt utsatt känner sig viss äldre arbetskraft samt de stora årskullar som nu studerar vid våra högre utbildningsanstalter.

Förtroendefull samverkan mellan statsmakterna och näringslivet synes i detta läge mer än någonsin påkallad för att begränsa inflation och kostnadsstegringar och för att åstadkomma den internationella konkurrenskraft och den lönsamhet varpå den svenska välförhållanden utvecklingen beror.

En omläggning av den indirekta beskattningen ter sig som ett led i strävandena härför.

Att regeringen genom en i stort sett återhållsam budget och genom prioritering av insatser av hög angelägenhetsgrad söker anpassa statsutgifterna efter tillgängliga resurser är givetvis erkännansvärt.

Att förslag till partiell grundlagsreform med förändring av såväl kamrar som valsystem kommer att föreläggas riksdagen torde i vida kretsar hälsas med tillfredsställelse även om den partikompromiss som torde ligga till grund för detta förslag synes behäftad med åtskilliga olägenheter av skilda slag.

Första kammaren kommer nu som tillförne att lugnt och sakligt pröva de förslag som Eders Majestät må förelägga riksdagen även om det måhända icke kan undvikas att den kommande valstriden kastar sin slagskugga över debatterna.

Första kammaren liksom hela svenska folket tillönskar Eders Majestät fortsatt hälsa och goda krafter till fullgörandet av Eders Majestäts höga värv och betygar Eders Majestät sin vördnad, sin trohet och sin tillit.

Sedan andra kammarens talman där- efter i denna kammarens namn till Hans Maj:ts Konungen framfört andra kam- marens undersåtliga vördnad, fingo tal- männen vardera mottaga, av herr stats- rådet och chefen för finansdepartemen- tet Sträng, ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående stats- verkets tillstånd och behov under bud- getåret 1968/69, samt, av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Kling, ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1968 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonin å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.25.

In fidem

K.-G Lindelöw

/Solveig Gemert

Fredagen den 12 januari

Kammaren sammanträdde kl. 11.00.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få hemställa att första kammaren måtte besluta att antalet suppleanter i de ständiga utskotten, förutom utrikesutskottet, skall vad denna kammare beträffar bestämmas till: för konstitutionsutskottet 13, för statsutskottet 27, för bevillningsutskottet 14, för bankoutskottet 11, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13, för tredje lagutskottet 13, för jordbruksutskottet 14 samt för allmänna beredningsutskottet 17.

Denna hemställan bifölles.

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Andersson, Birger, (s) med 47 röster,
 » Bengtson (cp) » 47 » ,
 » Dahlén (fp) » 47 » ,
 » Holmberg (h) » 47 » .

Då val av två kanslideputerade nu skulle anställas, begärdes ordet av herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som anförde:

Herr talman! För de återstående val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor, en för varje val. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen, och varje lista upptar namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter två särskilda listor.

Den lista, som avsåg valet av kanslideputerade, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Augustsson (s)
 Kaijser (h)

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Augustsson och Kaijser hava blivit utsedda till kanslideputerade.

Företogs val av sex ledamöter att delta i tillsättandet av de i 30 § mom. 2 riksdagsstadgan avsedda tjänstemän hos kammaren.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Svedberg, Erik, (s)
 Mossberger (s)
 Mårtensson (s)
 Ohlsson, Ebbe, (h)
 Andersson, Axel, (fp)
 Larsson, Thorsten, (cp)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Erik Svedberg, Mossberger, Mårtensson, Ebbe Ohlsson, Axel Andersson och Thorsten Larsson hava blivit utsedda till kanslitillsättare.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1968 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under bud-

Interpellation ang. Sveriges samarbete med Portugal inom EFTA, m. m.

getåret 1968/69, blev densamma bordlagd.

Anmälades att till kammaren överlämnats

dels Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 4, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål; samt

nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.;

dels ock Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

De kungl. propositionerna och den kungl. skrivelsen blevo nu var för sig föredragna och lagda på bordet.

Anmälades och bordlades

justitieombudsmannens ämbetsberättelse;

militieombudsmannens ämbetsberättelse;

riksdagens revisorers berättelse över den år 1967 av dem verkställda granskningen av statsverket;

riksdagens revisorers berättelse över den år 1967 av dem verkställda granskningen av riksbanken; och

riksdagens revisorers berättelse över den år 1967 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret.

Interpellation ang. Sveriges samarbete med Portugal inom EFTA, m. m.

Herr AHLMARK (fp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Portugals kolonialkrig i Angola, Moçambique och Portugisiska Guinea fortsätter med troligen ökad in-

tesitet och brutalitet. Sverige och övriga EFTA-länder fortsätter, med troligen ökad effektivitet, att ekonomiskt underlätta dessa krig genom snabbt vidgad handel (och andra ekonomiska förbindelser) med Portugal.

Att Portugal intar en särställning i fråga om handelns tillväxt framgår allt tydligare av tillgänglig statistik. Mellan 1959 och 1966 ökade Portugals export till övriga EFTA-länder med 255 procent — ökningen för de andra EFTA-staterna låg alla under 200 procent. Portugals export till Sverige under denna period översteg genomsnittet, ökade med 289 procent. Sveriges export till EFTA steg totalt med 118 procent under dessa år. Exporten till Portugal ökade däremot med 252 procent. Till detta kommer alla de privata investeringar som f. n. görs i Portugal, bl. a. för att detta land ingår i vår gemensamma frihandelsorganisation.

Jag anser det uppenbart att denna snabba handelsutveckling påtagligt bidrar till att ge Portugal nya ekonomiska resurser som i stor och sannolikt vidgad utsträckning används för att bedriva krig i tre områden i Afrika. Många beräknar att 40 procent eller mer av Portugals statsbudget nu går åt för att finansiera landets kolonialkrig.

Detta samband debatterades i första kammaren vid flera tillfällen under vårriksdagen förra året. Flera skäl gör det angeläget att också 1968 års vårriksdag ges möjlighet att diskutera frågan. Den handelsstatistik som nu föreligger betonar ytterligare Portugals beroende av handeln med EFTA. De portugisiska krigens fortsättning gör det viktigt för oss att ständigt söka finna vägar att påverka och förkorta dem. Uttalanden under hösten 1967 från FRELIMO:s ledare Eduardo Mondlane vid hans besök i Sverige har understrukit att afrikanerna själva fäster stort avseende vid Portugals medlemskap i EFTA och är ytterst kritiska mot det. Omdömen från det socialdemokratiska partiets internationella sekreterare gör

Interpellation ang. medborgarskapsrätten för barn i vissa fall

det befogat att fråga om regeringen håller fast vid sin inställning från förra varen. Portugal-frågans behandling vid ministerrådets i EFTA möte i Lausanne gör det angeläget att riksdagen får en redogörelse för hur den svenska regeringen ser på frågan inför nästa sammanträde med ministerrådet.

Förra året ansåg handelsministern att det inte fanns några möjligheter att inom EFTA:s ram utöva påtryckningar på Portugal. Sedan dess har den svenska regeringen, med utgångspunkt från ett initiativ taget vid EFTA:s rådgivande kommitté i september, i ministerrådet aktualiserat frågan om arbetskraftens villkor i Portugal och dess påverkan på konkurrensförhållandena mellan EFTA-länderna. Enligt tidningsuppgifter var denna aktion mindre framgångsrik, bl. a. på grund av den schweiziske ordförandens inställning. I maj sammanträder EFTA:s ministerråd i London under engelskt ordförandeskap. Det vore av värde att få en redogörelse för händelserna i Lausanne och regeringens planering på denna punkt inför London-mötet.

Under vårriksdagen 1967 ansåg handelsministern att den snabba ekonomiska expansionen i Portugal gynnade en demokratisk utveckling och därmed troligen en annan politik i Afrika. Om regeringen vidhåller sin ståndpunkt bör den rimligen glädjas åt den vidgade handeln med Portugal och de ökade investeringarna i landet. Det vore av värde att få veta om detta är den svenska regeringens inställning. Det vore också intressant att veta om Sverige håller fast vid sin uppfattning att söka »få till stånd en förenad västeuropeisk marknad i vilken alla EFTA-länder, däribland Portugal, ingår» (statsrådet Lange i första kammaren 30/3 1967).

Med hänvisning till vad som anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få rikta följande sex frågor:

1. Anser statsrådet fortfarande att

det är formellt omöjligt att inom EFTA:s ram utöva påtryckning på Portugal?

2. Vill statsrådet lämna kammaren en redogörelse för Portugal-frågans behandling vid EFTA:s ministerrådsmöte i Schweiz förra året?

3. Kommer statsrådet att söka följa detta försök vid ministerrådets sammanträde i England i vår?

4. Är det den svenska regeringens uppfattning att vi också i fortsättningen bör söka underlätta Portugals handel med andra länder trots kriget i Angola, Moçambique och Portugisiska Guinea?

5. Vad är statsrådets inställning till svenska, privata investeringar i Portugal medan kolonialkrigen i Afrika pågår?

6. Avser den svenska regeringen att också i fortsättningen, i mån av möjlighet, söka underlätta Portugals inträde i EEC?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. medborgarskapsrätten för barn i vissa fall

Ordet lämnades härefter till fröken MATTSON (s), som anförde:

Herr talman! Frågan om en översyn av medborgarskapslagen, då den gäller svenskt medborgarskap för barn, har under senare år varit föremål för livlig debatt. Anledningen till att den nu aktualiserats är att allt flera utländska medborgare invandrat till Sverige, att äktenskapen mellan utlänningar och svenskar till följd av detta blivit flera samt att, med nuvarande lagstiftning, därmed också allt fler barn föds i Sverige utan att fördenskull erhålla svenskt medborgarskap.

Lagen om svenskt medborgarskap, som tillkom i nordiskt samarbete 1950, stadgar att barn i äktenskap, som är

Interpellation om inrättande av gymnasiefilialer, m. m.

fött i riket, vid födseln förvärvar svenskt medborgarskap om *fadern* är svensk medborgare. Moderns medborgarskap har i fråga om barn i äktenskap betydelse endast om *fadern* är statslös eller inte kan överföra sitt främmande medborgarskap på barnet.

Vid 1967 års riksdag krävdes i motioner en översyn av lagstiftningen i syfte att utreda möjligheterna att barn, som fötts i riket och vars ena förälder är svensk medborgare, blir svenskt oavsett om föräldrarna ingår äktenskap eller inte. Förslaget föll dock i riksdagsbehandlingen.

Liknande tankegångar fördes fram redan vid tillkomsten av den nuvarande lagstiftningen. Sålunda förordade några remissinstanser att varje i Sverige av svensk moder i äktenskap med utländsk man fött barn skulle bli svensk medborgare genom födseln. Dåvarande departementschefen yttrade att detta skulle leda till dubbelt medborgarskap i utomordentligt stor omfattning, eftersom flertalet stater upprätthåller principen att *faderns* medborgarskap överförs på barnet. Den föreslagna bestämmelsen skulle med andra ord inte innebära sådana fördelar, att betänkligheterna mot dubbelt medborgarskap borde få vika. Riksdagen fann de skäl, som departementschefen anförde, övertygande.

Då frågan vid fjolårets riksdag aktualiserades på nytt, uttalade riksdagen att de uttalanden, som departementschefen och första lagutskottet gjorde vid lagens tillkomst, alltjämt äger sin giltighet. Det upplystes även om att de möjligheter till avsteg från de allmänna naturalisationsvillkoren, som lagen erbjuder, i praxis utnyttjas på ett smidigt sätt, som tillmötesgår de barns intressen, av vars föräldrar endast den ena är svensk medborgare. Beträffande barn i äktenskap, där modern är svensk medborgare och *fadern* statslös, förut-sattes att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på spørsmålet om de erfarenheter som vunnits under tillämpningen av medborgarskapslagen.

Aberopande det sagda hemställer jag om kammarens medgivande att få rikta följande frågor till chefen för justitiedepartementet:

1. Har några nya erfarenheter möjliggjort för berörda myndigheter att, inom den nuvarande medborgarskapslagens ram, avhjälpa de olägenheter som är förenade med rent automatiska medborgarskap?

2. Har regeringen för avsikt att i Nordiska rådet, Europarådets ministerkommitté eller FN söka befrämja en enhetligare internationell lagstiftning i syfte att på ett bättre sätt än för närvarande tillvarata barns rättmätiga intressen i medborgerligt hänseende?

Även denna hemställan bifölls.

Interpellation om inrättande av gymnasiefilialer, m. m.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp) fick därpå ordet och yttrade:

Herr talman! Riksdagens beslut 1964 angående nya riktlinjer för den gymnasiala utbildningen håller f. n. på att förverkligas. Härigenom kommer sådan utbildning att erhållas av ett ökat antal ungdomar. Antalet orter med gymnasial skola torde emellertid inte öka i någon nämnvärd utsträckning. Skäl kan i och för sig anföras för att avsevärt fler orter än de nuvarande ca 120 kunde erbjuda utbildning på gymnasienivå. För många elever skulle detta innebära minskade levnadsomkostnader genom att de skulle kunna bo kvar i föräldrahemmet eller genom att de som nu har denna möjlighet skulle få sin resväg avsevärt förkortad. Gymnasieutbildningen skulle för här ifrågakörande elever bli betydligt lättillgängligare. Som det nu är torde ett inte oväsentligt antal ungdomar avhålla sig från gymnasiestudier av den anledningen, att de anser avståndet till gymnasieorten vara för stort. För alla likvärdiga möjligheter till utbildning föreligger sålunda inte.

Interpellation om inrättande av gymnasiefilialer, m. m.

Att i nuvarande läge i större utsträckning öka antalet fullständiga gymnasieskolor torde dock vara alltför kostnadskrävande. Däremot bör möjligheter finnas att pröva ett system med gymnasiefilialer. Vid dessa skulle undervisning ges i de lägre klasserna. Eleverna skulle sedan kunna fullborda sin gymnasieutbildning genom att gå t. ex. det sista läsåret vid en fullständig gymnasieskola. Med hjälp av den ökning i undervisningsindividualiseringen som den moderna pedagogiska teknologin möjliggör och genom ökad användning av etermedia i undervisningen skulle lärarbehovet vid gymnasiefilialerna kunna nedbringas med förhållandevis låga driftkostnader som följd.

I ett av riksdagen godkänt utlåtande anförde statsutskottet 1967 i anledning av motioner med krav på utredning och förslag om inrättande av gymnasiefilialer, att en utredning pågick inom skolöverstyrelsen av frågan om spridning av de gymnasiala utbildningsmöjligheterna. Det måste anses vara synnerligen angeläget, att detta utredningsarbete skyndsamt slutföres, så att åtgärder snarast kan vidtagas för att göra gymnasieutbildningen tillgänglig för flera ungdomar.

Med hänvisning till vad som anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande frågor:

Är statsrådet i tillfälle att redogöra för resultatet av utredningen av frågan om spridning av de gymnasiala utbildningsmöjligheterna?

Är statsrådet beredd medverka till att gymnasiefilialer inrättas?

Kammaren medgav, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades följande motioner:

nr 1, av fröken *Stenberg m. fl.*, om inrättande av en professur i u-landsfrågor;

nr 2, av herr *Sörenson m. fl.*, angående utbildning av psykoterapeuter, m. m.;

nr 3, av herr *Stefanson*, om anslag till utbildning av företagareföreningarnas personal;

nr 4, av herr *Werner*, angående barnstugeverksamheten, m. m.;

nr 5, av herr *Werner*, om en översyn av arkivarbetarnas anställnings- och löneförhållanden;

nr 6, av herr *Hübinette*, om försäljning till allmänheten av aktier i LKAB;

nr 7, av herr *Hübinette*, om försäljning till allmänheten av aktier i statliga företag;

nr 8, av herr *Ottosson* och herr *Jacobsson, Gösta*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Handelssekreterare;

nr 9, av fru *Segerstedt Wiberg* och fru *Hamrin-Thorell*, angående stödet till boxningssporten;

nr 10, av herr *Wanhainen m. fl.*, om efterskänkande av rättegångskostnader i visst mål, m. m.;

nr 11, av herr *Werner*, angående fördelningen mellan stat och kommun av vissa utgifter;

nr 12, av herr *Schött m. fl.*, om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till utvecklingshjälpen m. fl. ändamål;

nr 13, av herr *Svenungsson*, om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa m. fl. ändamål;

nr 14, av herrar *Svenungsson* och *Sveningsson*, angående vissa sparstimulerande åtgärder inom beskattningen;

nr 15, av herr *Werner*, om skärpta regler för svenska företags utlandsinvesteringar, m. m.;

nr 16, av herr *Dahlberg m. fl.*, om viss översyn av medborgarskapslagstiftningen;

nr 17, av fru *Segerstedt Wiberg* och fru *Hamrin-Thorell*, om förbud mot professionell boxning;

nr 18, av herr *Sörenson* och herr *Peterson, Eric Gustaf*, om allmän försäkring vid våldsbrott;

nr 19, av herr *Palm* och fröken *Mattson*, om ersättning från försäkringskassa åt donator av transplantat;

nr 20, av herr *Tistad*, om ersättning från försäkringskassa åt donator av transplantat;

nr 21, av herr *Bengtson*, angående särskilda lagfartsbevis, m. m.;

nr 22, av herr *Eriksson, Karl-Erik, m. fl.*, angående slopande av obligatoriskt läkarintyg för körkort;

nr 23, av herr *Hedström*, angående placeringen av prästlönefondsmedel;

nr 24, av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, om särskilda filer för långsam trafik;

nr 25, av herr *Lidgard* och herr *Ohlsson, Ebbe*, om upphävande av affärstidslagen;

nr 26, av herr *Olsson, Johan*, och herr *Larsson, Thorsten*, om viss översyn av reglerna för hyresgästs rätt till skadestånd;

nr 27, av herrar *Svenungsson* och *Sveningsson*, angående övergångsställe för gående;

nr 28, av herr *Werner*, om lagstiftning rörande miljövård, m. m.;

nr 29, av herr *Bengtson*, angående centraler för information till medborgare;

nr 30, av herr *Bengtson*, angående en statlig propagandakampanj för bättre förebyggande hälsovård;

nr 31, av herr *Holmberg m. fl.*, angående svensk invandrings- och minoritetspolitik;

nr 32, av herr *Sveningsson m. fl.*, angående kontroll av bilhandel och bilreparationer; samt

nr 33, av herr *Werner*, angående en omvärdering av kvinnans roll i samhället.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 skulle uppföras sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla frågor framställdes, nämligen

den 11 januari

av herr *Eriksson, Karl-Erik*, (fp) till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet: »Ämnar Statsrådet, med anledning av de alarmerande uppgifter som lämnats om verkningarna av försöksverksamheten med friare försäljning av starköl i Värmlands län samt Göteborgs och Bohus län, medverka till att försöksverksamheten avbryts?»; samt

av herr *Nilsson, Ferdinand*, (cp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Har Statsrådet uppmärksammat de stora olägenheter som fjolårets oktoberstormar förorsakade ca 7 000 av televerkets abonnenter i Enköpings- och Västeråstrakten?

Vill Statsrådet vidtaga åtgärder för att underlätta för telefonabonnenter som två till fyra veckor icke kunde erhålla av dem abonnerad service viss eftergift i fråga om abonnentavgift eftersom verkets förpliktelser gentemot dem icke kunnat fullgöras?»; ävensom

den 12 januari

av herr *Lidgard* (h) till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet: »Är Statsrådet i tillfälle att redovisa vilka åtgärder som skolväsendets statliga myndigheter vidtar för att inhämta de kommunala huvudmännens synpunkter på för dem kostnadskrävande pedagogiska innovationer?»

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.19.

In fidem

K.-G Lindelöw

/Solveig Gemert

Tisdagen den 16 januari

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 16 januari 1968.

Till justitiedepartementet har denna dag från länsstyrelsen i Kopparbergs län inkommit fullmakt för landstingsmannen Ivar Andersson, Fredriksberg, som vid ny röstsammanräkning utsetts till ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av kammaren.

Granskning av fullmakten företas inför chefen för justitiedepartementet i närvaro av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret.

Någon anmärkning framställs ej mot fullmakten.

Detta protokoll och den granskade fullmakten skall överlämnas till första kammaren.

Enligt uppdrag:

Margit Hirén

Det antecknades, att herr Andersson, Ivar, (s) utsetts att inträda såsom ledamot av kammaren i stället för herr Bergstrand, vilken avlidit.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag hemställer att — sedan kammaren den 12 dennes beslutat att antalet suppleanter i konstitutionsutskottet skall vara 13 — kammaren nu måtte besluta att ytterligare en suppleant i nämnda utskott skall väljas och

att antalet av de suppleanter som nu skall utses sålunda måtte fastställas till 14.

Denna hemställan bifölles.

Ordet lämnades ånyo till herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som nu anförde:

Herr talman! För vart och ett av de val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen, och varje lista uppger namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter ifrågavarande listor, tjugusju till antalet.

Företogos val av föreskrivet antal ledamöter i de ständiga utskotten, nämligen åtta ledamöter i utrikesutskottet, tio ledamöter i konstitutionsutskottet, femton ledamöter i statsutskottet, tio ledamöter i bevillningsutskottet, åtta ledamöter i bankoutskottet, åtta ledamöter i första lagutskottet, åtta ledamöter i andra lagutskottet, åtta ledamöter i tredje lagutskottet, tio ledamöter i jordbruksutskottet och tolv ledamöter i allmänna beredningsutskottet.

Sedan de av herr förste vice talmannen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunns, att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

ledamöter i utrikesutskottet:

- herr Andersson, Birger, (s)
 » Pettersson, Georg, (s)
 » Geijer, Arne, (s)
 » Holmberg (h)
 » Lundström (fp)
 » Bengtson (cp)
 » Möller (s)
 » Dahlén (fp)

ledamöter i konstitutionsutskottet:

- herr Pettersson, Georg, (s)
 » Olsson, Erik, (s)
 » Anderson, Carl Albert, (s)
 » Sveningsson (h)
 fru Segerstedt Wiberg (fp)
 herr Andersson, Torsten, (cp)
 » Dahl (s)
 » Sörlin (s)
 » Hernelius (h)
 » Sörenson (fp)

ledamöter i statsutskottet:

- herr Gillström (s)
 » Näsström (s)
 » Andersson, Birger (s)
 » Virgin (h)
 » Andersson, Axel, (fp)
 » Johansson, Ivar, (cp)
 » Persson, Fritz, (s)
 » Svensson, Rikard, (s)
 fru Wallentheim (s)
 herr Kaijser (h)
 » Nyman (fp)
 » Mårtensson (s)
 » Bengtson (cp)
 » Petersson, Bertil, (s)
 » Ottosson (h)

ledamöter i bevillningsutskottet:

- herr Eriksson, Einar, (s)
 fröken Ranmark (s)
 herr Ericsson, John (s)
 » Nilsson, Yngve, (h)
 » Stefanson (fp)
 » Sundin (cp)
 » Wärnberg (s)
 » Johansson, Tage, (s)
 » Jacobsson, Gösta, (h)
 » Lundström (fp)

ledamöter i bankoutskottet:

- herr Ståhle (s)
 » Larsson, Åke, (s)
 » Palm (s)
 » Åkerlund (h)
 » Hilding (fp)
 » Larsson, Nils Theodor, (cp)
 » Lundin (s)
 » Enarsson (h)

ledamöter i första lagutskottet:

- herr Svedberg, Erik, (s)
 fröken Mattson (s)
 herr Hjorth (s)
 » Arvidson (h)
 » Ernulf (fp)
 » Svanström (cp)
 fru Lindström (s)
 herr Schött (h)

ledamöter i andra lagutskottet:

- fru Carlqvist (s)
 herr Strand (s)
 » Larsson, Lars, (s)
 » Hübinette (h)
 fru Hamrin-Thorell (fp)
 herr Carlsson, Eric, (cp)
 » Dahlberg (s)
 » Edström (fp)

ledamöter i tredje lagutskottet:

- herr Karlsson, Göran, (s)
 » Kristiansson, Svante, (s)
 » Johansson, Knut, (s)
 » Ohlsson, Ebbe, (h)
 » Alexanderson (fp)
 » Gustafsson, Nils-Eric, (cp)
 » Jansson, Erik, (s)
 » Åkesson (fp)

ledamöter i jordbruksutskottet:

- herr Svedberg, Lage, (s)
 » Mossberger (s)
 » Hedström (s)
 » Eskilsson (h)
 » Skårman (fp)
 » Hermansson (cp)
 » Magnusson (s)
 » Augustsson (s)
 » Lundberg (h)
 » Eriksson, Karl-Erik, (fp)

ledamöter i allmänna beredningsutskottet:

herr Möller (s)
 » Carlsson, Oscar, (s)
 » Hedlund (s)
 » Wallmark (h)
 » Peterson, Eric Gustaf, (fp)
 » Kristiansson, Axel, (cp)
 » Persson, Yngve, (s)
 » Karlsson, Helge, (s)
 » Pettersson, Karl, (s)
 fru Hultell (h)

herr Kilsmo (fp)
 » Olsson, Ernst, (cp)

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning jämte sex suppleanter för dessa revisorer.

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan, som bar partibeteckningen »Den gemensamma listan», hade följande utseende:

Mossberger, Eric G. V., (s) Ledamot av första kammaren	Palm, N. Sture, (s) Ledamot av första kammaren
Fru Wallentheim, Annie E. E., (s) Ledamot av första kammaren	Pettersson, S. Arne, (s) Ledamot av första kammaren
Jansson, A. Erik, (s) Ledamot av första kammaren	Hjorth, Nils T., (s) Ledamot av första kammaren
Sveningsson, N. Ragnar, (h) Ledamot av första kammaren	Nilsson, N. Yngve, (h) Ledamot av första kammaren
Gustafsson, J. Axel T., (fp) Ledamot av andra kammaren	Lundström, N. Birger, (fp) Ledamot av första kammaren
Larsson, Nils H. Theodor, (cp) Ledamot av första kammaren	Andersson, Torsten, (cp) Ledamot av första kammaren

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer herr Mossberger, fru Wallentheim samt herrar Erik Jansson, Sveningsson, Axel Gustafsson och Nils Theodor Larsson ävensom till suppleanter för dem respektive herrar Palm, Arne Pettersson, Hjorth, Yngve Nilsson, Lundström och Torsten Andersson.

Företogos val av tjugufem ledamöter i riksdagens krigsdelegation jämte tjugufem suppleanter för dessa ledamöter.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, bar partibeteckningen »Den gemensamma listan» och hade följande utseende:

Sträng (s)	Lindström, fru, (s)
Andersson, Sven, (s)	Lange (s)
Strand (s)	Holmqvist (s)
Holmberg (h)	Nilsson, Yngve, (h)
Boheman (fp)	Jacobsson, Per, (fp)
Johansson, Ivar, (cp)	Hermansson (cp)
Ståhle (s)	Aspling (s)
Ericsson, John, (s)	Palme (s)
Näsström (s)	Kling (s)
Virgin (h)	Ohlsson, Ebbe, (h)
Lundström (fp)	Alexanderson (fp)

Svedberg, Erik, (s)
 Bengtson (cp)
 Möller (s)
 Andersson, Birger, (s)
 Eskilsson (h)
 Andersson, Axel, (fp)
 Mossberger (s)
 Pettersson, Georg, (s)
 Andersson, Torsten, (cp)
 Geijer, Arne, (s)
 Hernelius (h)
 Dahlné (fp)
 Mattson, fröken, (s)
 Hamrin-Thorell, fru, (fp)

Eriksson, Einar, (s)
 Sundin (cp)
 Björk (s)
 Persson, Fritz, (s)
 Sveningsson (h)
 Segerstedt Wiberg, fru, (fp)
 Wickman (s)
 Larsson, Lars, (s)
 Larsson, Nils Theodor, (cp)
 Palm (s)
 Stenberg, fröken, (h)
 Hilding (fp)
 Myrdal, fru, (s)
 Ahlmark (fp)

Efter det denna lista uppläst och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till ledamöter i riksdagens krigsdelegation herrar Sträng, Sven Andersson, Strand, Holmberg, Boheman, Ivar Johansson, Stähle, John Ericsson, Näsström, Virgin, Lundström, Erik Svedberg, Bengtson, Möller, Birger Andersson, Eskilsson, Axel Andersson, Mossberger, Georg Pettersson, Torsten Andersson, Arne Geijer, Hernelius och Dahlné, fröken Mattson samt fru Hamrin-Thorell ävensom till suppleanter för dem respektive fru Lindström, herrar Lange, Holmqvist, Yngve Nilsson, Per Jacobsson, Hermansson, Aspling, Palme, Kling, Ebbe Ohlsson, Alexanderson, Einar Eriksson, Sundin, Björk, Fritz Persson och Sveningsson, fru Segerstedt Wiberg, herrar Wickman, Lars Larsson, Nils Theodor Larsson och Palm, fröken Stenberg, herr Hilding, fru Myrdal samt herr Ahlmark.

Anställdes val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

fröken Ranmark (s)
 herr Geijer, Arne, (s)
 » Larsson, Lars, (s)
 » Holmberg (h)

herr Lundström (fp)
 » Sundin (cp)
 » Johansson, Tage, (s)
 » Björkman (h)

Sedan denna lista uppläst och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

Företogs val av två ledamöter i riksdagens lönedlegation för återstående delen av valperioden 1965—1968 efter herrar Damström (s) och Söderberg (s).

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som avsåg detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Jansson, Paul, (s)
 » Karlsson, Helge, (s)

Efter det denna lista uppläst och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till ledamöter i riksdagens lönedlegation.

Anställdes val av suppleanter till förut bestämt antal i de ständiga utskotten, nämligen åtta suppleanter i utrikesutskottet, fjorton suppleanter i konstitutionsutskottet, tjugusju suppleanter i statsutskottet, fjorton suppleanter i bevillningsutskottet, elva suppleanter i

bankoutskottet, tolv suppleanter i första lagutskottet, tretton suppleanter i andra lagutskottet, tretton suppleanter i tredje lagutskottet, fjorton suppleanter i jordbruksutskottet och sjutton suppleanter i allmänna beredningsutskottet.

Sedan de av herr förste vice talmannen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunns, att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

suppleanter i utrikesutskottet:

herr Palm (s)
fröken Mattson (s)
herr Andersson, Sten, (s)
» Virgin (h)
» Andersson, Axel, (fp)
» Johansson, Ivar, (cp)
» Johansson, Tage, (s)
» Hernelius (h)

suppleanter i konstitutionsutskottet:

herr Dahlberg (s)
» Palm (s)
» Pettersson, Karl, (s)
fröken Stenberg (h)
herr Tistad (fp)
» Pettersson, Harald, (cp)
» Andersson, Sten, (s)
» Nyquist (s)
» Andersson, Ivar, (s)
» Svenungsson (h)
» Dahlén (fp)
» Olsson, Ernst, (cp)
» Lundström (fp)
» Holmberg (h)

suppleanter i statsutskottet:

herr Gustavsson, Bengt, (s)
» Larsson, Herbert, (s)
» Hjorth (s)
» Holmberg (h)
» Jacobsson, Per, (fp)
» Larsson, Nils Theodor, (cp)
» Rönneberg (s)
» Wååg (s)
» Persson, Yngve, (s)

herr Wallmark (h)
» Edström (fp)
» Björk (s)
» Larsson, Thorsten, (cp)
» Högström (s)
fru Ohlsson, Lilly, (s)
herr Åkerlund (h)
» Peterson, Eric Gustaf, (fp)
» Svensson, Erik, (s)
» Strandberg (h)
» Sundin (cp)
» Gustafsson, Nils-Eric, (cp)
» Schött (h)
» Dahlén (fp)
» Eriksson, Karl-Erik, (fp)
fru Olsson, Elvy, (cp)
herr Wirtén (fp)
» Olsson, Johan, (cp)

suppleanter i bevillningsutskottet:

herr Möller (s)
» Wirmark (s)
» Jansson, Paul, (s)
» Enarsson (h)
» Petersson, Erik Filip (fp)
» Mattsson (cp)
» Jansson, Erik, (s)
» Pettersson, Arne, (s)
» Stadling (s)
» Ottosson (h)
» Tistad (fp)
» Karlsson, Ove, (s)
» Fälldin (cp)
» Ahlmark (fp)

suppleanter i bankoutskottet:

herr Larfors (s)
» Rönneberg (s)
» Olsson, Manne, (s)
» Lundberg (h)
» Stefanson (fp)
» Mattsson (cp)
» Stadling (s)
fru Lundblad (s)
herr Brundin (h)
» Österdahl (fp)
» Wikberg (cp)

suppleanter i första lagutskottet:

herr Larfors (s)
» Hedlund (s)
» Karlsson, Helge, (s)
» Jacobsson, Gösta, (h)

fru Segerstedt Wiberg (fp)
 herr Nilsson, Ferdinand, (cp)
 » Carlsson, Oscar, (s)
 fru Ohlsson, Lilly, (s)
 herr Lundin (s)
 » Lidgard (h)
 » Hilding (fp)
 » Nilsson, Nils, (cp)

suppleanter i andra lagutskottet:

herr Wanhainen (s)
 » Magnusson (s)
 » Högström (s)
 » Blomquist (h)
 » Petersson, Erik Filip, (fp)
 » Larsson, Thorsten, (cp)
 » Pettersson, Arne, (s)
 » Andersson, Ivar, (s)
 » Kaijser (h)
 » Kilsmo (fp)
 fru Olsson, Elvy, (cp)
 herr Blom (fp)
 fru Nilsson (cp)

suppleanter i tredje lagutskottet:

herr Larsson, Herbert, (s)
 » Wirmark (s)
 » Jansson, Paul, (s)
 » Lidgard (h)
 » Ernulf (fp)
 » Fälldin (cp)
 » Larsson, Åke, (s)
 » Hansson (s)
 fru Landberg (s)
 herr Svenungsson (h)
 » Skårman (fp)
 » Nilsson, Nils, (cp)
 » Österdahl (fp)

suppleanter i jordbruksutskottet:

herr Olsson, Manne, (s)
 » Wanhainen (s)
 » Kristiansson, Svante, (s)
 fru Hultell (h)
 herr Åkesson (fp)
 » Pettersson, Harald, (cp)
 » Svedberg, Erik (s)
 fru Lundblad (s)
 herr Lokander (s)
 » Sveningsson (h)
 » Jacobsson, Per, (fp)
 » Wikberg (cp)
 » Hübnette (h)
 » Kristiansson, Axel, (cp)

suppleanter i allmänna beredningsutskottet:

herr Wååg (s)
 » Hansson (s)
 fru Landberg (s)
 » Diesen (h)
 » Hamrin-Thorell (fp)
 herr Svanström (cp)
 » Gustavsson, Bengt, (s)
 » Nyquist (s)
 » Svensson, Erik, (s)
 » Blomquist (h)
 » Sörenson (fp)
 » Karlsson, Ove, (s)
 fru Nilsson (cp)
 fröken Stenberg (h)
 herr Wirtén (fp)
 » Olsson, Johan, (cp)
 » Blom (fp)

I samband med valet av suppleanter i utrikesutskottet beslöts, på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag i ämnet, som borde till Konungen avlätas.

Företogs val av åtta suppleanter för de av kammaren valda medlemmarna i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Palm (s)
 » Jansson, Paul, (s)
 » Wååg (s)
 » Hernelius (h)
 fru Segerstedt Wiberg (fp)
 herr Carlsson, Eric, (cp)
 » Hedlund (s)
 » Andersson, Axel, (fp)

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Anställdes val av två suppleanter i riksdagens lönelegation för återstående delen av valperioden 1965—1968 efter herrar Paul Jansson (s) och Helge Karlsson (s).

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Petersson, Bertil, (s)
fru Landberg (s)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i riksdagens lönelegation.

Kammaren beslöt, på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i riksdagens lönelegation samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1968 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 4, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, med tillkännagivande att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Lennart Geijer att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.

Föredrogs och hänvisades motionerna nr 1—11 till statsutskottet,
motionerna nr 12—14 till bevillningsutskottet,
motionen nr 15 till bankoutskottet,
motionerna nr 16—23 till lagutskott,
motionen nr 24 till statsutskottet,
motionerna nr 25—28 till lagutskott och
motionerna nr 29—33 till allmänna beredningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott:

dels justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse,

dels ock militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Vid föredragning av riksdagens revisorers berättelse över den år 1967 av dem verkställda granskningen av statsverket hänvisades berättelsen, såvitt avsåge §§ 12, 15, 16 och 17 till bevillningsutskottet, § 5 till lagutskott, §§ 29 och 30 till jordbruksutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet riksdagens revisorers berättelser

dels över den år 1967 av dem verkställda granskningen av riksbanken,

dels ock över den år 1967 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 2, angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1967/68;

nr 5, med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om insättning på skogskonto;

nr 7, med förslag till narkotikastrafflag, m. m.;

nr 8, angående livränta till vissa personer; och

nr 9, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 april 1960 (nr 77) angående byggnadsforskningsavgift.

Anmälades och bordlades riksdagens löne delegations redogörelse för dess verksamhet under år 1967.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de ledamöter som blivit utsedda att jämte dem tillsätta tjänstemän hos kammaren, samt kammarens sekreterare, den 12 januari 1968.

§ 1

Antecknades att den under sessionsuppehållet tjänstlediga stenografpersonalen inkallats till tjänstgöring från och med den 10 januari 1968, förste stenografen Ernst L. Ekman dock från och med den 8 januari.

§ 2

Anställdes som biträdande jurister tills vidare under år 1968 revisionssekreteraren Brit-Marie Ericsson från och med den 9 januari och byrådirektören Torgny Asplund från och med den 1 januari mot arvode om 2 100 kronor per månad.

§ 3

Anställdes som kontaktman riksdag—skola från och med den 1 januari tills vidare under år 1968 adjunkten Hans-Olof Hanselid mot arvode tills vidare intill den 1 mars 1968 av 2 100 kronor per månad.

§ 4

Anställdes som reservstenografer/reservreferenter från och med den 10 januari tills vidare under år 1968 fru Kerstin Eiderfors och fru Yvonne Junestrand; och antecknades att expektansarvode skulle utgå med 2 000 kronor per år.

§ 5

Anställdes som maskinskrivare vid snabbprotokollet från och med den 10 januari tills vidare under år 1968

fru M.-B. Backman

» K. Borg

» K. Gunnarson

» M. Holm

» I. Nordstrand

» G. Roos och

» G. Skoog.

Det antecknades, att till maskinskrivare vid snabbprotokollet skulle utgå dels expektansarvode med 250 kronor för månad under vilken tjänstemannen varit närvarande minst 75 % av den tid han kallats till tjänstgöring, dels timarvode med 14 kronor för tjänstgöring före kl. 18.00, 17 kronor mellan kl. 18—22 och 20 kronor efter kl. 22.00.

§ 6

Anställdes såsom biträde åt kontaktmannen riksdag—skola förste vaktmästarna Bertil Selfvin och Harry Eriksson för tjänstgöring från och med den 1 januari tills vidare under år 1968 tre

Interpellation ang. åtgärder till förhindrande av gatukravaller och till bekämpande av brottsligheten, m. m.

timmar per vecka. Ersättning skulle utgå motsvarande ersättning för enkel övertid.

§ 7

Beviljades fru Yvonne Junestrand ledighet från tjänsten som reservstenograf under vårsessionen 1968 för uppehållande av vikariat som stenograf i andra kammaren och förordnades som vikarie för henne under nämnda tid redaktören Anders Christensson som reservreferent.

§ 8

Då jämlikt 30 § 4 mom. i riksdagsstadgan herr talmannen äger besluta om semester och annan ledighet för tjänsteman beslöts nu att åt herr talmannen uppdraga att vid beviljande av ledighet för semester och sjukdom ävensom vid annan anledning för tid ej överstigande två månader jämväl förordna om ersättare för den från tjänsten ledige.

Är och dag som ovan.

K.-G. Lindelöw

Interpellation ang. åtgärder till förhindrande av gatukravaller och till bekämpande av brottsligheten, m. m.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Rättsvårdens fortskridande förfall belyses av att 1954 var antalet för polisen kända strafflagsbrottsbalksbrott 201 000, år 1964 336 000 och i årets statsverksproposition anger justitieministern motsvarande siffra för 1966 till omkring 410 000. Denna fruktansvärda utveckling motsvaras av en mycket låg upplärningsprocent, år 1962 43 procent och få år därefter 30 procent. Tjuvnadsbrott klaras upp endast i vart femte fall och förblir i de fyra fallen straffria.

Med skärpa konstaterade justitieministern — det var 1967 — en skräm-

mande utveckling mot allt flera våldsbrott, alltmera ökad hänsynslöshet och råhet. Eftersläpningen inom domstolar, åklagarorganisation och beträffande polisen innebär att många brott skjuts åt sidan. Att spaningsresultat icke föreligger beror ofta nog på att spaning och utredning på grund av personalbrist icke kommit till stånd eller måst göras summariskt. Ett uttag av övertidsarbete inom poliskåren på inemot 2,5 milj. arbetstimmar per år vilar på en personalbrist av ca 1 000 personer; och begränsningen av polisens arbetstid från 45 timmar till 42,5 timmar i veckan motsvarar ett personalbortfall av mellan 300 och 400 polistjänster. De blygsamma förstärkningar som departementet trots stränga budgetdirektiv lyckats genomföra kan icke betyda resurser som kan pressa den stigande brottsligheten tillbaka.

När jag för ett år sedan genom interpellation krävde åtgärder för bättre skydd åt polismän och enskilda var det särskilt med tanke på sådana fall som de rikspolischefen fäst uppmärksamheten på. Från början av januari 1965 till slutet av oktober 1966 hade 945 polismän utsatts för misshandel. Det motsvarar tre fall av misshandel mot polismän på två dagar.

En avslöjad brottsling i Sverige har ett ganska gott rättsskydd, men enskilda, vilkas rätt kränkts, berövas rättsskydd därför att polisen inte hinner med deras ärenden, inte mäktar följa upp beivrandet av mer än en ringa procent av egendomsbrotten eller skydda människor mot våldverkare. Ensamboende — och det är många, inte bara ute i bygderna utan också i storstäderna — liksom åldringar utsätts för ökade risker. Många känner ökad otrygghet på vägar och gator efter mörkrets inbrott. Kravet på bättre rättsvårdande skydd, effektivare domstol- och åklagarorganisation och en poliskår stark nog att avhålla våldverkare och andra brottslingar samt lösa spanings- och utred-

Interpellation ang. åtgärder till förhindrande av gatukravaller och till bekämpande av brottsligheten, m. m.

ningsuppgifterna är en nödvändighet för att förhindra att vår gamla rättskultur undermineras och nedbrytes.

Härtill kommer nödvändigheten att komma till rätta med de element som i klart syfte att komma vår demokratiska samhällsordning till livs systematiskt söker strid med ordningsmakten. I ett föredrag på Juridiska föreningen i Uppsala berörde polismästare Lünings det förhållandet att gatukravaller, fönsterkrossning och åverkan av annat slag systematiskt organiseras, att »demonstranter» mobiliseras exempelvis från Uppsala till Stockholm och att det därvid uppenbarligen är en huvuduppgift för vederbörande ledare att misskreditera och söka strid med ordningspolisen.

En offentlig utredning har pekat på att vissa politiska kretsar öppet deklarerat sig avse att med våld tillskansa sig makten. Sådana pratrevolutionärer är emellertid långt mindre farliga än andra, vilkas grundåskådning man känner men som utåt inte underlåter att tala om sitt demokratiska sinnelag. Erfarenheter från åtskilliga andra länder visar på behovet av att samhället har erforderliga resurser till sitt förfogande för att trygga rättsordningen. De som ser en huvuduppgift i att bekämpa och misskreditera ordningsmakten, de som gärna beflitar sig om att angripa dem som har till uppgift att bekämpa främmande spionerier, de visar också därmed att de icke har sin andliga förankring inom lagbunden svensk demokrati. Det framstår med hänsyn till polisens arbetsbelastning som önskvärt att åtgärder vidtages för att få slut på de mer eller mindre politiskt anknutna ligabildningar som ligger bakom de allt oftare förekommande gatukravallerna och trotsandet av myndigheternas anvisningar och beslut. Det är exempelvis inte rimligt att avsevärda polisstyrkor skall bindas därför att politiska gangster envisas att angripa och störa utländska ambassader i Stockholm. Dy-

likt trodde man hörde till ett helt annat politiskt luftstreck än det demokratiska Norden. Landshövdingen i Stockholm har uttalat att det blir nödvändigt att polisen skärper sin hållning. Inom huvudstadens plikttrogna poliskår, som under år 1967 presterat 344 000 övertidstimmar, har man nog icke alltid haft känslan av att ha stöd uppifrån. Förtroendeuttalandet för dem som i ett kritiskt läge har att verkställa regeringens självklara skyldighet att upprätthålla lag och ordning bör inte blandas med uttalanden av sympati för kravallernas anstiftare.

Under hänvisning till min interpellation i januari 1967 och de utfästelser som i sammanhang därmed kom till uttryck ber jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få rikta följande frågor:

1) När kan det förväntas att den i utsikt ställda omarbetning av gällande vapenförordning föreligger som kan ge klarare besked och större möjlighet för polisman och enskilda till erforderligt självförsvar?

2) När kan det förväntas att anordningar i erforderlig utsträckning kan vara genomförda, som gör de spridda militära vapenförråden inbrottsäkra och förhindrar att grova brottslingar därifrån skaffar sig utrustning?

3) När kan det förväntas att en upprustning av polispersonalen med godtagbar skyddsväst m. m. kan vara genomförd?

4) När kan det förväntas att undersöknings- och spaningsarbetet om de organiserade gatukravallernas anstiftare har framskridit så långt att en upprensning kan genomföras beträffande sådana med en lugn demokratisk samhällsordning oförenliga företeelser och polis frigöras från därav orsakad gatubevakning för fyllande av andra mer eftersläpande uppgifter?

5) Är statsrådet villig att medverka till en utbyggnad av polisorganisatio-

Interpellation ang. insyn i företag som beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd — Interpellation om allmän arbetslöshetsförsäkring, m. m.

nen som ej blott gör det möjligt att hejda den år från år växande brottsligheten utan även skapar den ökade effektivitet och respekt för samhällets maktresurser på området som är förutsättning för ett förbättrat läge?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. insyn i företag som beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd

Ordet lämnades härefter till herr BRUNDIN (h), som anförde:

Herr talman! I samband med att AB Hägglund & Söner försålde delar av sin rörelse och varslade om friställning av 750 anställda, sade inrikesministern enligt Svenska Dagbladet den 21 juli 1967 att »informationen från företagens sida till de anställda och till kommunen liksom till oss har varit ganska så knapphändig». Åtskilliga regeringsledamöter har vid flera tillfällen, bl. a. vid debatterna den 15 september i föl mellan socialdemokraterna och högerpartiet, gjort uttalanden om att såväl regeringen som myndigheterna i övrigt inte har tillräcklig insyn i företag i vilka staten har intressen att bevaka.

AB Hägglund & Söner har kommit i åtnjutande av såväl industrigarantilån som lokaliseringsstöd.

I kungörelsen om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri, SFS 1960 nr 372, stadgas i § 13 om industrigarantilån följande:

»Den som ansöker om lånegaranti skall utfästa sig att, i den mån kommerskollegium eller företagareföreningen så påfordrar, tillhandahålla upplysningar samt handelsböcker och andra affärshandlingar beträffande rörelsen ävensom låta ombud för kollegium eller föreningen besiktiga denna.»

I kungörelsen om statligt lokalise-

ringsstöd, SFS 1965 nr 101, föreskrives i § 7 följande:

»I samband med beslut om lokaliseringsstöd föreskrivas de särskilda villkor som med hänsyn till ändamålet med stödet och i övrigt behöves.»

Myndigheterna har således goda möjligheter till insyn i företag i vilka staten har ekonomiskt engagemang. Dessa i lag angivna insynsmöjligheter står i skarp kontrast mot inrikesministerns ovan återgivna uttalande om knapphändig information.

Åberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet lämna kammaren en redovisning för hur de i lag angivna insynsmöjligheterna utnyttjats dels i fråga om AB Hägglund & Söner, dels i fråga om övriga företag, vilka beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd?

Även denna anhållan bifölles.

Interpellation om allmän arbetslöshetsförsäkring, m. m.

Herr BRUNDIN (h) fick ånyo ordet och yttrade:

Herr talman! Läget på arbetsmarknaden har på kort sikt radikalt försämrats. Redan under hösten 1965 inträffade en försämring av svensk ekonomi med arbetslöshet som följd. Sedan dess har försvagningen fortsatt.

Sammanlagt ungefär 100 000 människor saknar nu enligt senast gjorda beräkningar arbete. Då har medräknats även alla som saknar varaktigt sysselsättning men i stället är föremål för AMS omhändertagande i beredskapsarbete, arkivarbete, omskolningskurser etc.

Däremot har jag inte tagit hänsyn till den omfattande *dolda* arbetslösheten som man också bör räkna med, om

Interpellation om allmän arbetslöshetsförsäkring, m. m.

man vill ha en helt rättvisande bild av arbetsmarknadsläget.

Dagens arbetsmarknadssituation präglas av en del nya drag. Under tidigare konjunkturdämpningar har tjänstemännen i mera ringa utsträckning drabbats av arbetslöshetens gissel. Men under senare tid har även tjänstemannagrupperna i tilltagande utsträckning friställts från sina arbeten. Att bilden kan te sig bekymmersammare för tjänstemannagrupperna — och därmed skärpa kravet på ökade trygghetsinsatser — beror givetvis på att dessa grupper ofta inte har sin trygghet utbyggd på samma sätt som andra löntagarkategorier.

Ett annat bekymmersamt inslag är den »dolda» ungdomsarbetslösheten. Många ungdomar, som just nu slutat skolan eller fullgjort sin värnpliktstjänstgöring, kan inte få arbete. Det är många som står arbetslösa med en dyrbar utbildning bakom sig.

Arbetsmarknadsstyrelsens generaldirektör varnade nyligen för »panikartade politiska utspel» i fråga om arbetsmarknadsläget. Det är naturligtvis riktigt att man inte skall gripas av panik, men det tycks också finnas anledning att varna för att undervärdera situationen.

Det vore världslost om man bagatelliserade arbetslöshetsproblemet, som regeringen tycks vilja göra, och förlitade sig på att en snabb och varaktig konjunkturuppgång skall ställa allting till rätta.

Enligt min uppfattning vilar de i finansplanen optimistiskt gjorda bedömningarna på ett bräckligt underlag, inte minst mot bakgrund av de händelser som inträffat efter det att finansplanen skrevs. I finansplanen har inte hänsyn kunnat tas till den effekt på den europeiska konjunkturen som åsyftas med de åtgärder som president Johnson föreskriver i syfte att minska underskottet i Förenta staternas betalningsbalans mot Europa. Med stor sannolikhet kommer dessa åtgärder att verka ytterligare dämpande på svensk ekonomi

och fördröja den väntade konjunkturuppgången.

Därmed markeras enligt min mening kravet på sysselsättningsbefrämjande åtgärder.

Den alldeles avgörande förutsättningen för att på längre sikt komma till rätta med arbetslösheten och lägga grunden till en fortsatt snabb välståndstegring i vårt samhälle är givetvis en sådan omläggning av den ekonomiska politiken att nya arbetsplatser kan skapas. Detta sammanhänger emellertid med bl. a. näringspolitikens utformning och skall därför inte närmare behandlas i detta sammanhang.

Vid sidan härav måste man emellertid på kort sikt förstärka arbetsmarknadspolitiken och dessutom mera varaktigt bygga ut och fördjupa trygghetspolitiken. Bl. a. aktualiseras frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Hittills har emellertid regeringen intagit en förvånansvärt passiv attityd till frågan om att utsträcka det försäkringsmässiga skyddet till att omfatta även de grupper som nu står utanför.

Med stöd av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till Hans Excellens statsministern få rikta följande fråga:

Är regeringen nu beredd att dels vidtaga sådana åtgärder att frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring skyndsamt kan föras till en positiv lösning och därvid beakta även tjänstemännens nya situation, dels vidta åtgärder i syfte att minska arbetslösheten bland ungdomen?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Anmälades och bordlades följande motioner:

nr 34, av herrar *Ahlmark* och *Fäll-din*, om hearings i riksdagens utskott;

nr 35, av herr *Holmberg m. fl.*, om åtgärder för att fördjupa och stärka det svenska folkstyret;

nr 36, av herrar *Lundberg* och *Svennungsson*, angående användningen av statliga anslag till utvecklingsbistånd;

nr 37, av herr *Nyman m. fl.*, om ökad utbildning och forskning inom data-tekniken;

nr 38, av herr *Holmberg m. fl.*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till politiska partier;

nr 39, av herr *Peterson, Eric Gustaf*, angående kostnaderna för s. k. polititransporter;

nr 40, av herr *Enarsson* och herr *Nilsson, Yngve*, om ökad spårvidd på statens järnvägar mellan Karlshamn och Vislanda;

nr 41, av herr *Olsson, Johan, m. fl.*, om byggande av enskilda vägar som statskommunala beredskapsarbeten;

nr 42, av herr *Peterson, Erik Filip, m. fl.*, angående statens järnvägars planer för bibehållande av stationer å af-färsbanenätet;

nr 43, av herr *Holmberg m. fl.*, om vissa sparstimulerande åtgärder;

nr 44, av herr *Sörenson* och herr *Peterson, Eric Gustaf*, om boxningsstraffbarhet;

nr 45, av fru *Wallentheim m. fl.*, om förbud mot tillsats av bly i motorbensin;

nr 46, av herr *Holmberg m. fl.*, angående straffet för nedskräpning;

nr 47, av herr *Wikberg*, angående besvärstiden vid beslut om tomtindelning;

nr 48, av herr *Fälldin m. fl.*, om viss uppräknig av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige;

Meddelande ang. enkel fråga

nr 49, av herr *Holmberg m. fl.*, angående åtgärder för miljö- och naturvård, m. m.;

nr 50, av herr *Holmberg m. fl.*, om åtgärder för att öka trafiksäkerheten; och

nr 51, av herr *Nyman m. fl.*, om inrättande av en trafikteknisk försöksanstalt.

Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades, att jämlikt § 20 i kam-marens ordningsstadga följande enkla fråga denna dag framställts av herr *Olsson, Johan*, (cp) till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet: »Vilka åtgärder avser Statsrådet vidtaga i anledning av aviserade friställningar och nedläggningar vid Gefa- och Hiab-Foco-företagen i Ljusdal samt den i övrigt svåra sysselsättningssituationen i västra Hälsingland?»

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för den-nad dag, varefter kammarens samman-träde avslutades kl. 14.31.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert